

Beleidsplan 2017 - 2019

WMO

Inhoudsopgave

1.	Visie sociaal domein in relatie tot de Wmo	3
2.	Wmo doel 1: zelf doen en zelf doen versterken	4
	2.1 Sterke wijken, kernen en dorpen	5
	2.2 Gebiedsgerichte organisatie van (de toegang tot) ondersteuning en zorg	10
	2.3 Veilige thuishaven	11
	2.4 Richtingwijzers	12
3.	Wmo doel 2: zelf doen ondersteunen	13
	3.1 Maatwerkvoorzieningen	14
	3.2 De toegang tot maatwerkvoorzieningen	15
	3.3 Richtingwijzers	16
4.	Wmo doel 3: zelf doen ondersteunen en overnemen	18
	4.1 Doelgroep	18
	4.2 Voorzieningen en toegang	18
	4.3 Aanpak verwarde personen	19
	4.4 Van beschermd wonen naar beschermd thuis	21
	4.5 Richtingwijzers	22
5.	Borging en bedrijfsvoering	23
	5.1 Financiële uitgangspunten	23
	5.2 Kwaliteit	23
	5.3 Monitoring	24
	5.4 Toezicht	24
	5.5 Naleving, handhaving, fraudepreventie en –bestrijding	25

1. Visie sociaal domein in relatie tot de Wmo

In dit beleidsplan wordt de koers uitgezet voor maatschappelijke ondersteuning in brede zin: de Wmo is er voor álle inwoners van Sittard-Geleen. Meedoen in de samenleving, zelfstandig kunnen zijn en je eigen keuzes maken is voor bijna ieder mens belangrijk. Want het draagt bij aan gezondheid, welbevinden en ontplooiing.

Bij gezondheid spreken we eerder in termen van veerkracht, functioneren en participeren, dan in termen van kwetsbaarheid, lichamelijke en/of geestelijke beperkingen, of ziek zijn. Het draait om mogelijkheden, wensen en perspectief. Vanuit die gedachte zet de Wmo in op het stimuleren en ondersteunen van eigen regie, initiatief en verantwoordelijkheid van inwoners.

Het draait om wat mensen zelf kunnen en willen, gesteund door naasten in hun sociale netwerk. Daar is aansluiting voor nodig op de leefwereld van inwoners. En interesse in wat mensen beweegt. In menselijk contact ontstaat vertrouwen. Het is de basis voor de gemeente om plaats te maken en voor inwoners om de ruimte in te nemen die ontstaat.

De dynamiek in de verschillende dorpen, kernen en wijken in onze stad bepaalt hoe mensen naar elkaar omzien en initiatieven nemen. En hoe de netwerken zich ontwikkelen waarbinnen mensen mee willen en kunnen doen en zelf aan de slag gaan. Er is geen centraal punt waar 'alles' overzichtelijk samenkomt. Als gemeente moeten we erop vertrouwen dat veel zaken goed gaan, misschien wel beter, zonder de directe bemoeienis van de gemeente.

De hoofdbeweging is die van zelf doen, naar zelf doen versterken, zelf doen ondersteunen en zelf doen overnemen. Vrijwilligerswerk, mantelzorg, buurtnetwerken en bewonersinitiatief nemen een prominente plek in. In combinatie met voorzieningen voor ontmoeting, informatie en advies en lichte ondersteuning. De grootste uitdaging is om zelforganisatie te bevorderen op een manier die grote alertheid vraagt. Want niemand mag tussen wal en schip vallen. Het betekent dat inwoners die dat echt nodig hebben kunnen rekenen op ondersteuning en zorg op maat.

In dit beleidsplan staan de drie doelen centraal:

1. zelf doen en zelf doen versterken;
2. zelf doen ondersteunen;
3. zelf doen ondersteunen en overnemen.

Vanuit de Wmo blijft 'zelf doen overnemen' beperkt tot maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Alle overige vormen van 'overnemen' vallen onder de Wet langdurige zorg.

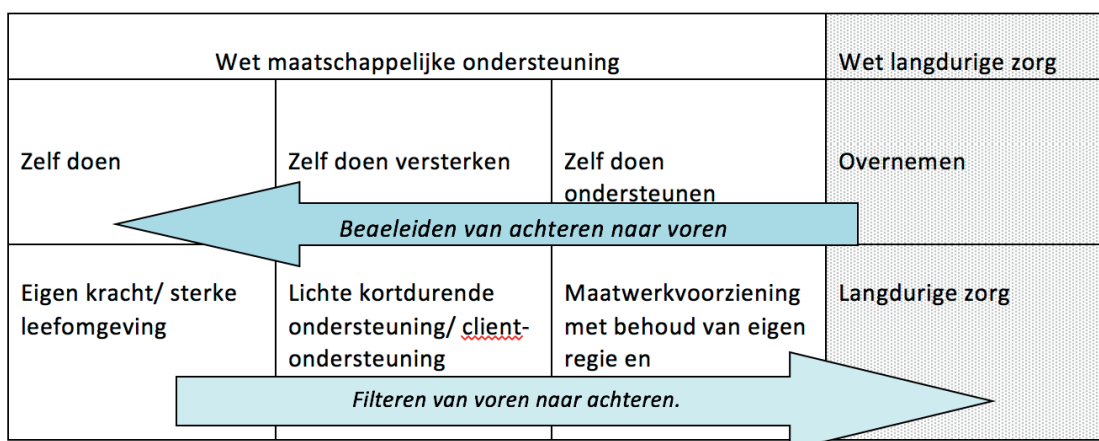
2. **Wmo doel 1 zelf doen en zelf doen versterken**

Bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.

Het eerste doel geeft de belangrijkste uitdaging weer: het stimuleren en faciliteren van de samenleving zodat 'kwetsbare' inwoners zo veel als mogelijk gewoon kunnen meedoen. Of het nu de vereniging, de vrijwilligersorganisatie, de buurvrouw, de maatschappelijke organisatie, de kleine of grote ondernemers of de mantelzorger betreft, zij kunnen allen bijdragen aan de ondersteuning van groepen die het niet alleen op eigen kracht kunnen. Zo worden zij in staat gesteld langer zelfstandig te wonen en mee te doen. Het draait om verbindingen leggen en ruimte geven. Verbindingen tussen mensen, tussen beroepskrachten en vrijwilligers, tussen organisaties, accommodaties, activiteiten en doelgroepen. De gemeente zal deze verbindingen nog meer stimuleren en faciliteren en maatschappelijke organisaties en inwoners meer ruimte geven.

Ondersteuning dichtbij

Ondersteuning wordt georganiseerd in de directe leefomgeving van mensen. Met netwerken en voorzieningen, vrijwilligers en mantelzorgers. En zo nodig met zorg op maat. Op buurtniveau worden de verbindingen gelegd. Hier krijgt het nieuwe samenspel vorm tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Inwoners krijgen een hoofdrol. Want ongewild en goede bedoelingen ten spijt, is de verantwoordelijkheid, het initiatief, het gesprek en contact tussen mensen en organisaties op de achtergrond geraakt. Met het gevolg dat voor oplossingen tot voor kort vooral naar de gemeente werd gekeken. In het nieuwe samenspel gaan gemeente en maatschappelijke organisaties uit van mogelijkheden en nieuwe of andere oplossingen waarbij zelf doen en eigen initiatief centraal staan. Ze spelen mee, maar nemen niet zomaar over. Ze hebben oog voor wat mensen zelf (individueel of in groepsverband) willen en kunnen bijdragen en stimuleren hen dit te doen.

Het nieuwe samenspel kenmerkt zich door de hoofdbeweging van zelf doen, zelf doen versterken, zelf doen ondersteunen en zelf doen overnemen.

De nadruk op wijken, kernen en dorpen heeft drie invalshoeken:

- het beheer van wijken, kernen en dorpen: schoon, heel en veilig en duurzame voorzieningen;
- de sociale verbanden in de buurt en dat wat mensen zelf doen en voor elkaar doen;
- het organiseren van ondersteuning en zorg dichtbij.

De komende jaren gaan deze invalshoeken elkaar versterken. De bestaande netwerken en verbanden in wijken, kernen en dorpen zijn daarin leidend. Zo komt de eigenheid en potentie van de verschillende (delen van) wijken, kernen en dorpen tot zijn recht.

Twee ontwikkelrichtingen staan centraal:

1. sterke wijken, kernen en dorpen;
2. gebiedsgerichte organisatie van (de toegang tot) ondersteuning en zorg.

2.1 Sterke wijken, kernen en dorpen

De gezamenlijke opgave is om ruimte te geven aan eigen regie, initiatief en verantwoordelijkheid van bewoners. En om te ondersteunen waar dat nodig is, zonder mensen uit handen te nemen wat ze zelf kunnen en willen, mogelijk met steun uit hun sociale netwerk. Op ons wensenlijstje staat:

- stimuleren en versterken van de participatie en eigen (zorg)kracht in de samenleving;
- present zijn (preventie en vroegsignalering) zodat ieder volwaardig op zijn eigen niveau kan meedoen, zorgvragen kunnen worden voorkomen en bewoners zich op het goede moment ondersteund weten in hun zorgvraag;
- een goede sociale infrastructuur van bewoners onderling, van

bewonersinitiatieven en verbindingen met informele zorgstructuren en vrijwilligers(netwerken).

Dit gaan we doen:

- **(regel)ruimte bieden aan bewonersinitiatieven**
- **informele netwerken versterken en faciliteren**
- **cliëntondersteuning zichtbaarder organiseren in de wijk**
- **sociaal werk beter positioneren**
- **inzetten op integrale toegankelijkheid**

2.1.1 (Regel)ruimte bieden aan bewonersinitiatieven

Bewonersinitiatieven komen alleen van onderop tot stand. Als inwoners met een initiatief komen, helpt de gemeente hen op weg en faciliteert waar mogelijk.

De rolverdeling moet helder zijn. Voor bewonersinitiatieven betekent het dat de gemeente een bescheiden rol vervult, als onderdeel van de netwerken in de wijk. Met stadsdeelmanagement, wijkcoördinatoren en sociaal werk als ingang.

6

Ons handelen is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- wij zijn er als gemeente om dingen mogelijk te maken. Wij zijn niet altijd zelf verantwoordelijk voor een oplossing maar zorgen er voor dat anderen (inwoners, ondernemers of maatschappelijke partijen) die verantwoordelijkheid kunnen nemen;
- wij (gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie) zijn één gemeente en stralen dit uit naar onze inwoners en ondernemers;
- wij luisteren naar inwoners en ondernemers en gaan het gesprek aan. Wij proberen aan te sluiten bij de leefwereld van onze inwoners en ondernemers. We participeren in de verschillende netwerken vanuit een toegevoegde waarde. We zijn regelmatig in de wijken, buurten, op onze bedrijventerreinen en zijn dan zichtbaar aanwezig.

2.1.2 Informele netwerken versterken en faciliteren

Bij het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie van inwoners spelen (zorg) vrijwilligers en mantelzorgers een grote rol. Vrijwilligers zetten zich in voor anderen en hun leefomgeving en ondersteunen daarmee de samenleving. Mantelzorgers zorgen voor een (chronisch) zieke of hulpbehoevende partner, kind of ander familielid of kennis. Zij geven deze zorg vaak langdurig en onbetaald vanuit de persoonlijke relatie die ze met de hulpbehoevende hebben. Mantelzorg overkomt mensen en verschilt daarmee wezenlijk van de ondersteuning van een (zorg-)vrijwilliger, die bewust kiest voor het bieden van ondersteuning en zorg.

(Preventieve) ondersteuning voor mantelzorgers

In het nieuwe samenspel wordt mantelzorg nog belangrijker. Mantelzorgers maken

het immers mogelijk dat mensen (langer) thuis kunnen blijven wonen waardoor duurdere vormen van zorg niet nodig zijn of uitgesteld kunnen worden. Mantelzorg doet men vaak langdurig en naast andere taken zoals werk of het zorgen voor andere gezinsleden. Goede ondersteuning van de mantelzorgers is belangrijk om ervoor te zorgen dat zij hun werk en zorgtaken goed kunnen blijven uitvoeren en combineren en om te voorkomen dat ze overbelast raken.

Er zijn verschillende vormen van mantelzorgondersteuning in Sittard-Geleen, zoals:

- het Steunpunt Mantelzorg;
- particuliere mantelzorgmakelaars die mantelzorgers zelf kunnen inschakelen (en in sommige gevallen ook vergoed worden door de zorgverzekeraar).

In het samenspel met mantelzorgers hebben professionals in het sociale domein een belangrijke rol. Zoals Wmo-consulenten, huisartsen, zorgaanbieders (waaronder wijkverpleegkundigen) en docenten. Hun opdracht is om aandacht te hebben voor mantelzorgers, hen goed te informeren over ondersteuningsmogelijkheden en als het even kan de kring om hen heen te vergroten, zodat de last op meerdere schouders rust.

De mantelzorger kan rekenen op:

- Voortzetting van de huidige ondersteuning aan mantelzorgers via het Steunpunt Mantelzorg. Het betreft een breed aanbod aan ondersteuning, zoals advisering, ondersteuning, lotgenotencontacten, etc.
- Versterking van de informatievoorziening aan mantelzorgers. We zorgen dat signaleerders en doorverwijzers op de hoogte zijn van beschikbare mantelzorgondersteuning zodat zij naar de juiste plek kunnen doorverwijzen;
- Verkenning van nieuwe samenwerkingsvormen tussen beroepskracht, mantelzorger, vrijwilliger en de zorgvrager met behulp van een Expertisecentrum Informele Zorg. Dit centrum gaat erop af om het thema mantelzorg bij partijen in de stad te agenderen. Naast de netwerkfunctie zijn informatie, het leveren van praktische en informele ondersteuning en deskundigheidsbevordering de belangrijkste taken van dit centrum. Het expertisecentrum wacht niet totdat de mantelzorgers zich melden, maar zoekt de verbinding met de professionals én (zorg)vrijwilligers, die bekend zijn met de mantelzorger (al dan niet via de zorgvrager). En biedt zowel de professionals als de zorgvrijwilligers ondersteuning en deskundigheidsbevordering in de (h)erkenning van de mantelzorger, samenwerking en ondersteuning van de mantelzorger. Daarnaast blijft het expertisecentrum ook rechtstreeks ondersteuning bieden aan mantelzorgers.

Ontwikkeling van respijtzorgarrangementen

Respijtzorg is het tijdelijk overnemen van de zorg om de mantelzorger te ontlasten.

Op dit moment zijn er twee vormen van respijtzorg: de informele respijtzorg (zorgvrijwilligersorganisaties) en de formele respijtzorg (maatwerkvoorziening kortdurend verblijf). De komende jaren wordt ingezet op:

1. Het stimuleren van nieuwe, bij voorkeur informele ondersteuningsarrangementen

binnen de huidige budgetten, zodat voor iedere vraag passende ondersteuning mogelijk is. Er wordt gekeken naar oplossingen die aansluiten op de behoefte van individuele mantelzorgers.

2. Het verder versterken van de samenwerking tussen formele en informele zorg.

Mantelzorgwaardering

De gemeente werd per 1 januari 2015 ook verantwoordelijk voor de mantelzorgwaardering. Landelijke en lokale onderzoeken tonen aan dat de waardering door middel van een financiële tegemoetkoming stimulerend en motiverend werkt. Daarom kiest de gemeente voor voortzetting van het mantelzorgcompliment. De gemeente heeft criteria bepaald en vastgelegd in de Wmo-beleidsregels, op basis waarvan men een compliment ontvangt. Uitgangspunt hierbij is zo min mogelijk bureaucratie. Daarnaast organiseert de gemeente mantelzorgverwendagen om uiting te geven aan de erkenning en waardering voor alle mantelzorgers.

8

Ondersteuning voor (zorg)vrijwilligers

Naast mantelzorgers zijn ook (zorg)vrijwilligers van groot belang in het nieuwe samenspel.

Een vrijwilliger kiest bewust voor het uitvoeren van (zorg)taken, vaak vanuit het gevoel iets voor een ander te willen doen.

De Westelijke Mijnstreek kent een groot aantal zorgvrijwilligersorganisaties. Zij krijgen subsidie van de gemeente, evenals het samenwerkingsverband tussen deze organisaties (StreekZorg). De (zorg)vrijwilliger kan rekenen op:

- voortzetting van de subsidie ten behoeve van a) training/scholing gericht op kwetsbare groepen en b) samenwerking tussen formele en informele zorg (zorgaanbieders en zorgvrijwilligersorganisaties). Het zal steeds vaker voorkomen dat zowel een hulpverlener als een vrijwilliger of mantelzorger een verantwoordelijkheid hebben voor de ondersteuning van iemand. De onderlinge samenwerking is dan ook van groot belang, ook in relatie tot de ondersteuning van de vrijwilliger of mantelzorger zelf;
- gratis verstrekking van de Verklaring omtrent het Gedrag voor vrijwilligers van vrijwilligersorganisaties;
- voortzetting van de subsidie ten behoeve van de ondersteuning vanuit de vrijwilligerscentrale Westelijke Mijnstreek: informatie en advies, bemiddeling naar vrijwilligerswerk (zowel regulier als maatwerk), deskundigheidsbevordering, begeleiding ondersteuningstrajecten.

2.1.3 Cliëntondersteuning zichtbaarder organiseren in de wijk

De gemeente heeft vanaf 2015 de wettelijke opdracht om voor alle inwoners een algemene voorziening voor cliëntondersteuning in te richten. Waar gaat het om?

- Cliëntondersteuning richt zich vooral op het faciliteren van inwoners bij het gebruik maken van de eigen mogelijkheden en het eigen netwerk. Met als

doel het versterken van de zelfredzaamheid en participatie van een cliënt. Het gaat om informatie en advies, uitgebreide vraagverheldering en kortdurende ondersteuning bij keuzes en problemen op diverse levensterreinen.

- Cliëntondersteuning kan ingezet worden bij de toegang tot een (maatwerk) voorziening, zoals bij het keukentafelgesprek. Maar ook preventief als (kortdurende) ondersteuning, waardoor een beroep op een (maatwerk)voorziening kan worden verminderd of voorkomen.
- Cliëntondersteuning kan zowel door informele partijen (familie, vrienden, vrijwilligers) worden ingezet als door formele partijen.

We onderscheiden cliëntondersteuning gericht op informatie en advies en het keukentafelgesprek. En brede kortdurende cliëntondersteuning ter voorkoming van zware specialistische vormen van ondersteuning en zorg.

Cliëntondersteuning bij keukentafelgesprek

Er is een onafhankelijk aanbod beschikbaar van professionele partijen.

Extra aandacht is er voor het zoveel mogelijk benutten en faciliteren van het informele aanbod. De informele aanbieders worden hierin professioneel ondersteund. De samenwerking tussen formele en informele partijen wordt gestimuleerd.

Cliënten worden van begin af aan gewezen op de mogelijkheid van cliëntondersteuning. Zij zijn niet verplicht om gebruik te maken van de onafhankelijke ondersteuning die de gemeente aanbiedt. Zij kunnen kiezen voor ondersteuning door een partij die bij hen past.

Kortdurende cliëntondersteuning

De brede kortdurende cliëntondersteuning door professionele aanbieders krijgt een zichtbaarder plek in de wijk. Met een informeel aanbod, waar dat kan. De ondersteuning kan individueel zijn, of in groepsverband plaatsvinden, bijvoorbeeld door lotgenotencontacten te organiseren.

2.1.4 Sociaal werk beter positioneren

Sociaal werk richt zich op ondersteuning op buurt-, wijk- en dorpsniveau aan inwoners - jong en oud, vitaal en kwetsbaar - zodat zij zich kunnen ontwikkelen, kunnen groeien en deelnemen op alle terreinen van de samenleving. Het draagt bij aan het versterken van ieders motivatie, veerkracht en zelfstandigheid. Sociaal werkers zijn professionals die met informele netwerken werken aan collectieve oplossingen waar het kan, en aan individuele oplossingen als het moet. Ze gaan erop af, verhelderen vragen en behoeften van mensen en signaleren vroegtijdig. Sociaal werkers benutten de kracht van vrijwilligers. Ze weten dit potentieel aan te boren. Ze laten mensen ervaren dat vrijwillige inzet de maatschappij én henzelf veel oplevert. Ze coachen, ze ontwikkelen talent en bieden ruimte om te leren en te groeien.

In het sociaal werk moet het gaan om:

- aanwezig zijn in wijken en buurten en aansluiten bij netwerken van bewoners;
- aanvoelen wat er gebeurt; betrokken zijn bij de buurt en de leefomgeving, altijd gericht op het vergroten en bevorderen van de zelfredzaamheid van bewoners;
- latente problemen en vragen vanuit de eigen professionaliteit oppakken;
- eropaf gaan als gedrag uit de pas loopt, ingrijpen;
- kwetsbaren, jong en oud, stimuleren mee te doen, ontwikkelingsmogelijkheden bieden.

De opdrachtverlening van de gemeente aan Partners in Welzijn (PIW) wordt hierop toegesneden. Niet meer gericht op afzonderlijke functies en producten, maar op resultaten en afgestemd op de specifieke wijken en buurten en een evenwichtig samenspel van informele en formele ondersteuning.

2.1.5 Inzetten op integrale toegankelijkheid

Het uitgangspunt van integrale toegankelijkheid is dat onze leefomgeving bereikbaar, betreedbaar en bruikbaar moet zijn voor iedereen, op een onafhankelijke en gelijkwaardige manier. Het betekent een maximale toegankelijkheid van publieke gebouwen en openbare ruimten voor mensen met een beperking en rolstoelgebruikers.

De gemeente omarmt dit uitgangspunt en stuurt op borging in de procedures op basis van de geldende normen (zoals woningwet, bouwbesluit). De bekostiging maakt onderdeel uit van de inrichting en het beheer van openbare ruimte, of projectbudgetten.

De komende jaren zal integrale toegankelijkheid meer aandacht krijgen:

1. de richtlijnen krijgen nadrukkelijker een plek in het ruimtelijk beleid (ruimtelijke kwaliteit);
2. meer aandacht voor integrale toegankelijkheid bij de planvorming en planuitvoering van openbare ruimte en projecten;
3. meer aandacht in de interne communicatie voor bewustwording van de drempels die we soms opwerpen voor mensen met een beperking.

2.2 Gebiedsgericht organisatie van (de toegang tot) ondersteuning en zorg

In 2015 en 2016 is de basis gelegd voor een gebiedsgerichte aanpak, waar de komende jaren op wordt voortgebouwd. De aanpak richt zich op:

- het samenspel tussen vrij toegankelijke preventieve ondersteuning dichtbij mensen;
- één aanspreekpunt voor gezinnen die ondersteuning nodig hebben (regisseur);
- de toegang naar maatwerkvoorzieningen;
- de uitvoering van de maatwerkvoorzieningen.

Het voordeel van een gebiedsgerichte aanpak is dat de professionals bekend zijn met

het gebied, de inwoners met een ondersteuningsbehoefte en de sleutelpersonen in het buurtnetwerk. Ze hebben daardoor beter zicht op de mogelijkheden. Ook het gebiedsgericht organiseren van de teams Wmo, Jeugd en Werk&Inkomen zal bijdragen aan het versterken van de netwerken in wijken en buurten.

We blijven voortbouwen op de gebiedsgerichte aanpak met als doelen:

- 1) **inwoners en hun omgeving centraal stellen en niet het systeem;**
- 2) **de dienstverlening aan inwoners die het (tijdelijk) op eigen kracht niet (geheel) redden beter op elkaar afstemmen.**

2.3 Veilige thuishaven

De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is gebaseerd op de Wmo en Jeugdwet. Doel is om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkómen dan wel te verminderen en duurzaam te stoppen. Een afgeleid doel is het streven naar een situatie waarin de veiligheid van alle betrokkenen duurzaam is gewaarborgd, zodat zij weer volop ontwikkelingskansen hebben en kunnen participeren. Een aantal onderdelen in de aanpak wordt op Zuid-Limburgse schaal georganiseerd, zoals Veilig Thuis en de Vrouwenopvang. Daarom formuleerden de 18 gemeenten gezamenlijk de volgende kernelementen:

1. veiligheid voorop;
2. preventie;
3. kinderen eerst;
4. melden zonder drempels;
5. triage;
6. duidelijkheid in de regie, uitgaande van één gezin, één plan, één regisseur;
7. inzet van eigen kracht en het gebruik van het sociale netwerk;
8. het in tact houden van de sociale omgeving;
9. hulpverlening die zoveel mogelijk direct, gelijktijdig en systeemgericht ingezet wordt.

Preventie, interventie en nazorg

Preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling vindt o.a. plaats door middel van landelijke voorlichtingscampagnes waarin burgers attent worden gemaakt op huiselijk geweld en opgeroepen worden om misstanden te melden bij Veilig Thuis. Op lokaal niveau wordt bijgedragen aan preventie door middel van bijvoorbeeld trainingen op scholen en voor vrijwilligers (in de zorg). Implementatie van de 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' draagt bij aan professionele en vroegtijdige signalering van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Door in een eerder

stadium 'niet-pluis' signalen te herkennen en op te pakken streven we naar een vermindering van de inzet van gespecialiseerde hulpverlening op termijn.

Veilig Thuis

Veilig Thuis is hét advies- en meldpunt voor zowel huiselijk geweld als kindermishandeling. Veilig Thuis Zuid-Limburg is onderdeel van de GGD Zuid-Limburg en het aanspreekpunt voor de gemeente Sittard-Geleen. Veilig Thuis Zuid-Limburg bestaat sinds 1 januari 2015 en is nog volop in ontwikkeling. In nauwe samenwerking met het veiligheidshuis, de politie, het Openbaar Ministerie en het lokale veld wordt een werkwijze ontwikkeld om aan de huidige opgaven te voldoen en de meldingen binnen de wettelijke termijnen af te handelen. Positionering van het lokale veld, het terugdringen van wachtlijsten en voorzien in beschikbaarheid van de benodigde expertise zijn belangrijke onderdelen die de komende drie jaar verder vorm zullen krijgen.

Vrouwenopvang

Vrouwenopvang is een onmisbare schakel in de strijd tegen huiselijk geweld en kindermishandeling, maar alleen daar waar dat in het kader van de veiligheid absoluut noodzakelijk is. Goede aansluiting van externe hulpverlening en die van de vrouwenopvang is van groot belang. Monitoring van de beschikbaarheid en het gebruik van de vrouwenopvang vindt plaats op Zuid-Limburgs niveau.

2.4 Richtingwijzers

1. Investeren in sterke wijken, kernen en dorpen, die tevens een vangnet zijn voor kwetsbare groepen. Dit gaan we doen:
 - (regel)ruimte bieden aan bewonersinitiatieven
 - informele netwerken versterken en faciliteren
 - cliëntondersteuning zichtbaarder organiseren in de wijk
 - sociaal werk beter positioneren
 - inzetten op integrale toegankelijkheid
2. Het gebiedsgericht organiseren van (de toegang tot) ondersteuning en zorg en het aansluiten hiervan op wat in wijken, kernen en dorpen aan mogelijkheden voor ondersteuning aanwezig is.
3. Het voorkomen, verminderen en duurzaam stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling, zodat alle betrokkenen weer volop ontwikkelingskansen hebben en weer volop kunnen participeren.

3. Wmo doel 2 zelf doen ondersteunen

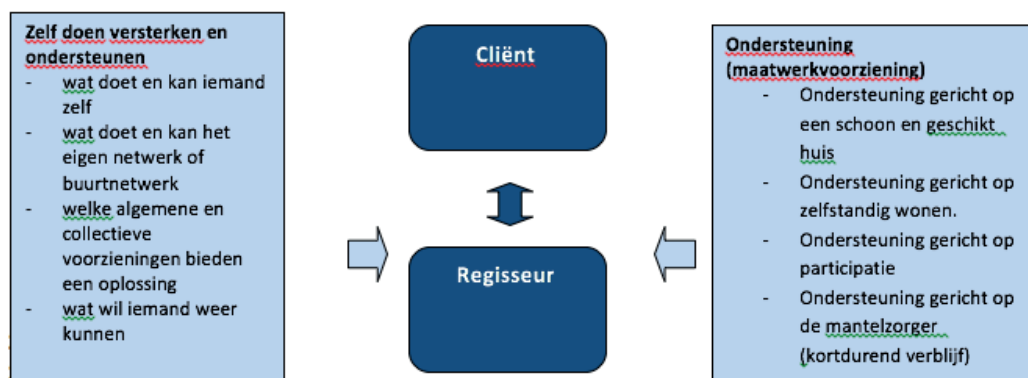
Ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.

Het tweede doel richt zich op mensen die bij het zelfstandig wonen en leven ondersteuning nodig hebben bovenop a) wat zij zelf kunnen, b) hun sociaal netwerk kan bijdragen en c) aan ondersteuningsmogelijkheden beschikbaar is in wijken, kernen en dorpen. Sinds 2015 moet de gemeente ervoor zorgen dat de noodzakelijke ondersteuning wordt geboden. In aansluiting op de persoonlijke woon- en leefsituatie van diegene die het betreft. En zoveel mogelijk gericht op het uiteindelijk weer zelfstandig verder kunnen zonder ondersteuning.

Hoe kijken we naar maatschappelijke ondersteuning?

In de Wmo wordt gesproken over maatwerkvoorzieningen. Het gaat dan niet om (langdurige) zorg, maar om ondersteuning om zo lang en goed mogelijk zelfstandig te wonen en om mee te doen. Het uitgangspunt is: 'doen wat nodig is'. Het betekent dat inwoners met vergelijkbare problemen verschillend ondersteund kunnen worden. Het is een verschuiving van 'waar heb ik recht op?' naar 'wat heb ik nodig?' die de nieuwe werkwijze kleurt. Geen 'standaardoplossingen' maar aandacht voor de vraag en iemands persoonlijke situatie. In de overtuiging dat mensen in staat zijn een groot deel van hun problemen zelf op te lossen. Inwoners dienen dit vertrouwen te krijgen. Als gemeente informeren, adviseren en ondersteunen wij op een manier die daaraan bijdraagt. Niet de beperkingen staan centraal, maar de mogelijkheid van mensen om zich aan te passen en zelf regie te (blijven) voeren over hun leven. Meer dan nu, wordt de regie en zeggenschap bij de mensen zelf gelaten en daarop aangevuld wat nodig is. Wie echter niet zonder professionele ondersteuning kan, krijgt die ook. Tijdelijk als het kan, permanent als het moet.

In schema:

3.1 Maatwerkvoorzieningen Wmo

Een maatwerkvoorziening komt in beeld zodra - op basis van gesprekken en een onderzoek naar iemands persoonlijke woon- en leefsituatie - geconcludeerd wordt dat er ondersteuning nodig is aanvullend op dat wat iemand zelf kan, met behulp van het sociaal netwerk of met algemene voorzieningen opgevangen kan worden.

De Wmo kent verschillende maatwerkvoorzieningen:

- producten/materiële voorzieningen: vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen/woningaanpassingen en rolstoelen om zo zelfstandig mogelijk mee te kunnen blijven doen;
- dienstverlening: huishoudelijke ondersteuning en ondersteuning bij zelfstandig wonen en meedoen/participatie. Dienstverlening wordt toegekend op grond van te bereiken doelen en resultaten. Deze zijn afhankelijk van de persoonlijke situatie van een inwoner en leiden tot een arrangement, waarmee een Wmo-aanbieder met de betrokkene aan de slag gaat om aan de gewenste resultaten te werken.

14

Cliënten kunnen maatwerkvoorzieningen ontvangen via zorg in natura (ZIN) of een persoonsgebonden budget (PGB). Zij betalen hiervoor een eigen bijdrage (rolstoelen uitgezonderd), die wettelijk is vastgelegd. De gemeente Sittard-Geleen heeft als uitgangspunt dat de maximale eigen bijdrage wordt geïnd. Dit systeem is gebouwd op solidariteit, de cliënten met het hoogste inkomen betalen ook de hoogste eigen bijdrage. Uiteraard is de eigen bijdrage nooit hoger dan de kostprijs van de voorziening. De anticumulatieregeling regelt dat burgers niet oneindig veel eigen bijdragen moeten betalen. De burger betaalt dus nooit meer dan de maximale periode bijdrage onafhankelijk van het aantal maatwerkvoorzieningen waar hij gebruik van maakt. Het Centraal Administratiekantoor (CAK) berekent voor de Wmo-maatwerkvoorzieningen de eigen bijdrage op basis van inkomen en vermogen.

Cliënten die – na vaststelling van een maatwerkvoorziening – kiezen voor een PGB, moeten voldoen aan wettelijke voorwaarden:

- a) zij moeten naar het oordeel van het college voldoende in staat zijn om de eigen belangen te behartigen, mogelijk met hulp uit het eigen sociale netwerk, of van een curator, bewindvoerder, mentor of gemachtigde. De taken die aan een PGB zijn verbonden, moeten zij op verantwoorde wijze uit kunnen voeren (verstandelijk vermogen);
- b) zij moeten motiveren dat de individuele voorziening die wordt geleverd door een gecontracteerde aanbieder, niet passend is (passendheid);
- c) er moet naar het oordeel van het college gewaarborgd zijn dat het PGB wordt aangewend voor diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen etc. die van goede kwaliteit zijn (kwaliteit).

Het uitsluiten van een mogelijkheid voor een PGB kan alleen als de gecontracteerde voorziening volledig toereikend is om passende ondersteuning aan de bieden aan de individuele aanvrager.

Als gemeente vinden we het persoonsgebonden budget een belangrijk instrument. Het PGB waarborgt de keuzevrijheid van personen en geeft de vrijheid zelf te kiezen voor een aanbieder en zelf te bepalen hoe de ondersteuning er uit moet zien en wanneer deze plaatsvindt. Met een PGB kunnen we inhoud geven aan de eigen kracht van de burger door hem zelf de regie en verantwoordelijkheid te geven voor de eigen benodigde ondersteuning. Daarnaast bevordert het PGB innovatie in het beschikbare aanbod doordat aanbieders worden gefinancierd die niet door de gemeente zijn gecontracteerd.

Maatregel inkomenssteun zorgkosten en collectieve ziektenkostenverzekering

De landelijke regeling Wet Tegemoetkoming Chronisch Zieken en Gehandicapten (Wtcg) en de Regeling gedeeltelijke compensatie eigen risico zorgverzekeringwet (CER) zijn in 2014 afgeschaft. Om inwoners tegemoet te komen in hun zorgkosten is in 2015 de 'Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten' vastgesteld. Daarnaast wordt met de collectieve zorgverzekering 'VGZ Zuid-Limburgpakket' aan inwoners de mogelijkheid geboden zich te verzekeren voor een deel van de kosten (eigen bijdragen en eigen risico).

Regeling tegemoetkoming zorgkosten

Inwoners met een inkomen lager dan 130% van de bijstandsnorm ontvangen een tegemoetkoming van €150,00 per jaar indien zij aantoonbare zorgkosten hebben ten gevolge van een chronische ziekte of een beperking. Zorgkosten ten gevolge van chronische ziekte of beperking zijn aantoonbaar indien in het kalenderjaar waarop de aanvraag betrekking heeft, sprake is van:

- a. gebruikmaken van een voorziening in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo); of
- b. een indicatie 'zorg thuis' of een persoonsgebonden budget in het kader van de Wet Langdurige Zorg (Wlz); of
- c. een betaalde eigen bijdrage ter hoogte van minimaal € 350,00 in het kader van de Zorgverzekeringwet; of
- d. een volledig verbruikt eigen risico van de zorgverzekering in het kalenderjaar waarop de aanvraag betrekking heeft én in het voorafgaande kalenderjaar.

3.2 De toegang tot maatwerkvoorzieningen Wmo

De toegang van de Wmo is ondergebracht bij het huidige Wmo-adviescentrum. In 2016 is een proces in gang gezet waarbij de toegang gebiedsgericht wordt georganiseerd. Zowel voor de Wmo als voor de Jeugdwet en Participatiewet. De doelen omschreven we in 2.2:

- 1) inwoners en hun omgeving centraal stellen en niet het systeem;
- 2) de dienstverlening aan inwoners die het (tijdelijk) op eigen kracht niet (geheel) redden beter op elkaar afstemmen.

We verbinden aan het 1e doel de volgende resultaten:

- a. we bekijken ondersteuningsvragen van inwoners integraal;
- b. enkelvoudige vragen, pakken we enkelvoudig op;
- c. we maken één plan per huishouden met een meervoudig ondersteuningsvraag, ongeacht uit welke wetten ondersteuning nodig is;
- d. we zorgen dat inwoners bij hun ondersteuning geen hinder hebben van de schotten tussen de uitvoering van verschillende wetten en gemeentelijke regelgeving.

We verbinden aan het 2e doel de volgende resultaten:

- a. we versterken het netwerk van stakeholders in wijken en buurten en koppelen dit aan onze integrale maatwerkers. Naast aanbieders van maatwerkvoorzieningen betrekken we stakeholders als leerkrachten, leerplichtambtenaar, verloskundigen, wijkverpleegkundigen, huisartsen enz.;
- b. we versterken het aanbod voor kortdurende ondersteuning, dichtbij mensen, waardoor minder beroep hoeft worden gedaan op maatwerk- en andere voorzieningen (zie ook 2.1);
- c. we sluiten beter aan met zorg en ondersteuning bij de informele netwerken van mensen (zie ook 2.1).

3.3 Richtingaanwijzers

1. Het besluit over Wmo-maatwerkvoorzieningen wordt vastgelegd in termen van doelen, resultaten en een arrangement. Wmo-aanbieders krijgen de ruimte om samen met de cliënt en eventueel een cliëntondersteuner een arrangement op te stellen dat nauw aansluit bij de persoonlijke leef- en woonsituatie van de cliënt. Over de Wmo-maatwerkvoorziening wordt een eigen bijdrage betaald op basis van de kostprijs van de voorziening en het inkomen en vermogen van de inwoner.
2. Een PGB is mogelijk als wordt voldaan aan de drie wettelijke randvoorwaarden van verstandelijk vermogen, passendheid en kwaliteit. Het PGB wordt verstrekt op basis van trekkingsrecht.
3. Inwoners met een inkomen lager dan 130% van de bijstandsnorm ontvangen een tegemoetkoming van €150,00 als zij aantoonbare zorgkosten hebben door een chronische ziekte of een beperking.
4. De toegang van de Wmo is ondergebracht bij het huidige Wmo-adviescentrum. In 2016 is een proces in gang gezet waarbij de toegang voor de Wmo, evenals de toegang voor de Jeugdwet en Participatiewet, nadrukkelijker gebiedsgericht wordt georganiseerd.

De doelen die we daarbij nastreven zijn:

- inwoners en hun omgeving centraal stellen en niet het systeem;
- een beter op elkaar afgestemde dienstverlening aan inwoners die het (tijdelijk) op eigen kracht niet (geheel) redden.

4. Wmo doel 3 zelf doen ondersteunen en overnemen

Het bieden van Maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen.

Het derde doel van de Wmo is specifiek gericht op Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen voor mensen met uiteenlopende problematiek die niet (meer) in staat zijn om zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

4.1 Doelgroep

Soms heeft een inwoner meer dan (tijdelijke) ondersteuning op onderdelen nodig, als gevolg van psychiatrische of psychosociale problematiek waardoor hij/zij niet in staat is om zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Voor deze inwoners is Beschermd Wonen beschikbaar, een maatwerkvoorziening waarbij een zorgvrager woont in een accommodatie van een instelling voor beschermd wonen, met toezicht en begeleiding aangepast aan de zorgvraag. Doelen van Beschermd Wonen zijn:

- het bevorderen en herstel van zelfredzaamheid en participatie;
- het bevorderen van het psychisch en psychosociaal functioneren;
- stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld;
- het bieden van een veilige woonomgeving;
- het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast.

Daarnaast zijn er dak- en/of thuisloze inwoners. Vaak hebben zij ook een hulpvraag op andere levensgebieden zoals inkomen en verslaving en zijn ze bekend binnen de psychiatrie. De Maatschappelijke Opvang biedt deze inwoners een (tijdelijk) dak boven hun hoofd, vaak gepaard met zorg en ondersteuning. De doelen van Maatschappelijke Opvang zijn, afhankelijk van de situatie van de inwoner en naast het zorgen voor een woning, vergelijkbaar met die van beschermd wonen. Aanbieders bieden vaak zowel Maatschappelijke Opvang als Beschermd Wonen.

4.2 Voorzieningen en toegang

Voor inwoners met een psychiatrische of psychosociale zorgvraag en voor dak-/ thuislozen zijn verschillende algemene en maatwerkvoorzieningen beschikbaar:

Algemene voorzieningen

- Maatschappelijke Opvang; crisisopvang, tijdelijke dag- en nachtopvang, woonvoorziening voor maximaal één jaar;
- Inloop GGz, vrij toegankelijke dagbesteding voor mensen die zelfstandig wonen, bekend binnen de psychiatrie;

- Vangnet OGGZ; signalering, opsporing, melding en toeleiding van zorgwekkende zorgmijders binnen de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Maatwerkvoorzieningen

- Beschermd Wonen;
- Ondersteuning door in de doelgroep gespecialiseerde aanbieders.

De algemene voorzieningen bieden inwoners vaak een eerste stap om weer te participeren in de samenleving. Voor de maatwerkvoorzieningen is een beschikking van de gemeente nodig. De financiering van de maatwerkvoorziening Beschermd Wonen verloopt via centrumgemeente Maastricht. De toegang tot Beschermd Wonen verloopt via een centraal voordeuroverleg; een overleg waarin aanbieders van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen en de GGD vertegenwoordigd zijn. Gezamenlijk wordt de ondersteuningsvraag van een inwoner besproken en bekeken welke aanbieder de inwoner het beste kan ondersteunen. Deze aanbieder bepaalt vervolgens in overleg met de zorgvrager hoe en wanneer de ondersteuning geboden wordt. De maatwerkvoorziening ondersteuning wordt door de gemeente verstrekt.

4.3 Aanpak verwarde personen

De samenleving heeft steeds vaker te maken met verwarde personen; mensen die verward gedrag vertonen, vaak kwetsbaar zijn en die te kampen hebben met verschillende aandoeningen of beperkingen (psychiatrisch, verstandelijk, psycho-geriatrisch, verslaving gerelateerd). Dit gedrag gaat dikwijls gepaard met levensproblemen als schulden, verlies van dierbaren, gebrek aan participatie of illegaliteit. Door dit gedrag kunnen ze overlast veroorzaken in hun woonomgeving en een (acuut) gevaar vormen voor zichzelf of hun omgeving. Voor verwarde mensen geldt dat zij zelf niet makkelijk de weg naar hulp weten te vinden, om hulp vragen of de zorg juist opzettelijk mijden.

De toename van mensen die verward gedrag vertonen is mede een gevolg van een verenging van het domein van de psychiatrie tot de geneeskunde als gevolg van bezuinigingen. Mensen met een psychische kwetsbaarheid wonen langer thuis, waardoor het risico toeneemt dat verwardheid niet tijdig gesignaleerd wordt. In veel gevallen is de gemeente verantwoordelijk voor opvang en ondersteuning. Het huidige aanbod blijkt echter niet toereikend. Er is behoefte aan een samenhangende aanpak om mensen op te vangen en naar de juiste zorg en ondersteuning toe te leiden. De aanpak moet bovendien passen binnen de maatregelen die zijn genomen om mensen langer in de eigen omgeving te laten wonen. Waar nodig moeten zij zorg en ondersteuning krijgen in de eigen omgeving.

In de nieuwe aanpak rond verwarde personen moet duidelijk zijn welke hulp-

of zorgverlener in de lead is als iemand verward is. De betrokken diensten en organisaties moeten een gesloten keten vormen om mensen op de juiste plek te krijgen. Als er sprake is van strafbare feiten is het van belang om deze mensen snel in het juiste zorg- en/of straftraject te plaatsen. Daar waar geen sprake is van strafbare feiten moet voorkomen worden dat zij onterecht in een politieauto of politiecel terecht komen.

De snelle toeleiding moet gevolgd en ondersteund worden door een levensloopaanpak. Bij deze aanpak is aandacht voor vroegsignalering en preventie van escalatie. Ook is er aandacht voor alle leefgebieden: participatie; werk; wonen; schuldhulpverlening. Doel daarbij is om mensen een goed en veilig thuis te bieden zodat ze zo normaal mogelijk kunnen participeren in de samenleving en voorkomen kan worden dat ze in een verwarde toestand terecht komen.

De oplossing is niet eenvoudig en vergt samenwerking van veel partijen. Er is een regionaal "Plan van aanpak verwarde personen" in de maak. Bij het tot stand komen van dit plan zijn veel partijen betrokken. Temeer omdat het plan op de schaal Maastricht-Heuvelland + Westelijke Mijnstreek moet gaan werken. Daarbij gaat het niet alleen om gemeenten, waarbij Maastricht als centrumgemeente een bijzondere plaats inneemt, maar ook om zorgaanbieders, in het bijzonder de GGZ, de GGD en diensten op het gebied van openbare orde en veiligheid zoals de politie, justitie, het Veiligheidshuis enzovoort.

Het plan van aanpak verwarde personen richt zich op:

1. Toegang: het realiseren van een geïntegreerde toegang via subregionale teams waarin de betrokken partijen samenwerken en hun werkwijze en takenpakket op elkaar afstemmen.
2. Expertise: er is voorzien in een ondersteunend expertiseteam waarin diverse deskundigheden vertegenwoordigd zijn die beschikbaar is voor zowel de toegangsteams als voor de overige voorzieningen voor opvang en beschermd wonen.
3. Ondersteuning en voorzieningen: vervolgens gaat het om het voorzien in een gedifferentieerd palet aan ambulante ondersteuningsmogelijkheden, dagbestedings- verblijfs- en woonvoorzieningen, al dan niet gekoppeld aan zorg. Bovendien moet een crisisopvangvoorziening beschikbaar komen voor kortdurende opvang en acute zorg.
4. Nazorg en achterdeur: om een goede door- en uitstroom uit de opvang- en woonvoorzieningen te bewerkstelligen wordt een centrale achterdeur gerealiseerd met gezamenlijk gedragen capaciteits- en uitvoeringsafspraken waar directe matching en toewijzing kan plaatsvinden en nazorg wordt ingezet.

4.4 Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis

Een commissie onder voorzitterschap van oud-wethouder Dannenberg heeft op verzoek van de VNG advies uitgebracht over de toekomst van Beschermd Wonen. Centraal in dit advies staat het verleggen van de verantwoordelijkheid van de 43 centrumgemeenten naar alle gemeenten, vanuit het idee dat Beschermd Wonen veel meer moet worden ingepast in het bredere Wmo-beleid. Dit advies is op hoofdlijnen overgenomen door het VNG-bestuur; de VNG geeft aan dat de regio's met de inhoudelijke lijn al aan de slag kunnen. Landelijke besluitvorming heeft echter nog niet plaatsgevonden en nieuwe wet- en regelgeving ontbreekt. De beoogde invoeringsdatum is 1 januari 2020. De door de commissie Dannenberg neergelegde visie is dekkend voor het hele beleidsveld dat behoort tot doel 3.

De komende jaren zal het aanbod van Beschermd Wonen transformeren. Voor wie het nodig heeft, wordt ondersteuning, bescherming en behandeling zoveel mogelijk in de thuissituatie ingezet. Daartoe wordt beschermd wonen opgenomen in het geheel van maatschappelijke ondersteuning en wordt de ontwikkeling naar meer samenhang en samenwerking gestimuleerd. Centraal staat sociale inclusie van mensen met een verstoorde zelfregulatie: van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. Uitgangspunten zijn de realisatie van beschermde woonplekken in de wijk en de transformatie van beschermd wonen naar het ondersteunen van kwetsbare burgers midden in de samenleving door uiteenlopende woonvarianten met flexibele herstelondersteuning.

Met de beoogde transformatie naar stabiel wonen in de wijk zal het onderscheid tussen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang op termijn verdwijnen. Deze transformatie zal gezien de aard van de voorziening en de zorgvraag van de cliënten een lange overgangstermijn kennen.

De komende drie jaar (2017-2019) zullen de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek invulling geven aan Beschermd Thuis, met de landelijke uitgangspunten en wet- en regelgeving als basis. Dat doen ze samen met aanbieders van Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Maatschappelijke Ondersteuning,

woningbouwcorporaties, cliëntenvertegenwoordigers, zorgvragers en inwoners. Het aanbrengen van (beleidsmatige) samenhang tussen Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, algemene voorzieningen zoals de inloop GGz, maatwerkvoorzieningen als Begeleiding, het Vangnet en de aanpak verwarde personen is daarbij van groot belang. Ook zal Beschermd Wonen voor volwassenen en voor jongeren organisatorisch in samenhang worden gebracht.

In de wetenschap dat in 2020 de transformatie van het Beschermd Wonen van start gaat, zullen de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek het bestaande beleid voortzetten en vooralsnog pas op de plaats maken als het gaat om de voorlopers: de Maatschappelijke Opvang, de inloop GGz, het vangnet OGGz en de maatwerkvoorziening Ondersteuning van mensen die tot de doelgroep behoren. Naarmate de invulling van Beschermd Thuis concreet wordt, is het mogelijk om hierop voor te sorteren en de bestaande voorzieningen in te passen in Beschermd Thuis. Het is namelijk niet wenselijk om nu beleidsmatige keuzes te maken die, als de wet- en regelgeving voor Beschermd Thuis verder ingevuld wordt, terug gedraaid moeten worden, met onrust voor de zorgvragers, verspilde energie en kapitaalvernietiging als ongewenste resultaten.

4.5 Richtingwijzers

1. Samen met gemeenten in de Westelijke Mijnstreek vormgeven aan beschermd thuis gericht op het aanbrengen van (beleidsmatige) samenhang tussen Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, algemene voorzieningen zoals de inloop GGz, maatwerkvoorzieningen als Begeleiding, het Vangnet en de aanpak verwarde personen.
2. Een regionale aanpak verwarde personen gericht op een goede toegang, voldoende expertise, de juiste ondersteuning of zorg en nazorg.

5. Borging en bedrijfsvoering

5.1 Financiële uitgangspunten

De Wmo wordt uitgevoerd binnen de door raad vastgestelde programmabegroting 2017 en verder. In het kader van de Wmo is sprake van Rijksbezuiniging voor 2015 en een objectief verdeelmodel dat wordt verspreid over 4 jaar. De effecten van dit model betekenen in Sittard-Geleen dat er sprake is van een oplopend tekort van 2016 t/m 2019. M.a.w. het rijksbudget Wmo voor Sittard-Geleen neemt tot 2019 af met een bedrag van ruim 3 miljoen. De oorzaak is dat de inwoners van Sittard-Geleen de afgelopen jaren boven gemiddeld veel ondersteuning hebben ontvangen: meer dan het landelijke gemiddelde.

Door de nieuwe aanpak met arrangementen gebaseerd op het principe 'doen wat nodig is', zijn de Rijksbezuiniging 2015 en de oplopende korting in belangrijke mate gerealiseerd in 2015/2016. Als gevolg daarvan is geen nieuwe tariefskorting voor 2016 doorgevoerd.

Ondersteuning wordt ingezet op basis van het principe 'doen wat nodig is' en het realiseren van een verschuiving van zware professionele/specialistische ondersteuning en zorg naar laagdrempelige en kortdurende vormen van ondersteuning en een nieuw evenwicht tussen formele en informele zorg. Overschotten op de Wmo worden ingezet binnen het sociaal domein, met andere woorden Wmo, Participatiewet en Jeugdwet. Hierbij is sprake van een volgordelijkheid: rijksbezuinigingen dienen allereerst binnen het eigen domein te worden opgevangen (binnen de Wmo, P-wet of Jeugdwet), als dat niet lukt binnen de budgetten van het sociaal domein tezamen, als dat niet lukt met de achtervang sociaal domein en in het uiterste geval met algemene middelen.

5.2 Kwaliteit

De kwaliteit van de maatwerkvoorzieningen Wmo, met name de dienstverlening, wordt op verschillende manier gemonitord.

- Kwaliteitseisen

Samen met Wmo-aanbieders en Huis voor de zorg zijn kwaliteitseisen geformuleerd voor de ondersteuning gericht op zelfredzaamheid en participatie. Deze maken onderdeel uit van het Wmo-contract. Wmo-aanbieders zijn verplicht om in ondersteuningsplannen inzichtelijk te maken op welke manier zij werken aan de gestelde doelen, resultaten en kwaliteitseisen. Het ondersteuningsplan is een dynamisch document om te volgen hoe de ondersteuning verloopt. Het zal ook ingezet worden om de resultaten beter te kunnen monitoren.

- **Het gesprek**

Door de nieuwe manier van werken waarin het keukentafelgesprek centraal staat, meer gebiedsgericht wordt gewerkt en er meer aandacht komt voor nazorg, krijgen we als gemeente goed zicht op wat voor onze inwoners van belang is en hoe zij de kwaliteit ervaren.

- **Cliëntervaringsonderzoek**

De gemeente voert jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek uit. In de wet is vastgesteld dat gemeenten een verplichte gestandaardiseerde vragenlijst moeten gebruiken. Dat maakt een vergelijking tussen gemeenten onderling mogelijk.

- **Panels Huis voor de zorg**

Samen met het Huis voor de Zorg wordt bekeken op welke manier inwonerpanels of Wmo-cliëntenpanels ingezet kunnen worden op basis waarvan de gemeente input krijgt over de uitvoering van de Wmo en wat daarin veranderd en verbeterd kan worden.

5.3 Monitoring

Er zijn twee verschillende niveaus van monitoring aan de orde die met elkaar in samenhang worden gebracht.

1. Monitoring van de daadwerkelijke uitvoering van de nieuwe wettelijke taken, de gemeentelijke dienstverlening in het sociaal domein. Hiervoor is een kwartaalrapportage sociaal domein ontwikkeld die de komende jaren structureel vorm krijgt.
2. Beleidsmonitoring. Hiervoor zoeken we aansluiting bij KING, een nieuwe begrotingsstructuur in combinatie met de monitoring van waar staat je gemeente. nl zodat er ook een goede benchmarking met andere gemeenten mogelijk is.

5.4 Toezicht op de naleving van de Wmo

In de Wmo 2015 is vastgelegd dat het college personen aanwijst die belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van de wet. De gemeenten in de Westelijke Mijnstreek hebben deze opgave gezamenlijk opgepakt en de colleges hebben in juli 2015 het toezicht opgedragen aan de GGD Zuid-Limburg.

We onderscheiden:

- toezicht naar aanleiding van een calamiteit die, en geweld dat bij de verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden;
- toezicht op de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning: bovenop het reageren op incidenten selecteert de toezichthouder in overleg met de gemeente(n) een of meerdere aanbieders waar zij in enig jaar actief toezicht op gaat houden (risico gestuurd toezicht).

De GGD oefent toezicht uit op de zorgaanbieders waarmee de gemeenten een contract hebben; aanbieders van maatwerkvoorzieningen. Vanwege het verhoogde risico is het toezicht uitgebreid met vooralsnog één aanbieder waarmee gemeenten een subsidierelatie hebben: de maatschappelijke opvang voor dak- en thuislozen van Moveoo.

Allereerst hebben de gemeenten en de GGD het calamiteitentoezicht geregeld. In de loop van 2016 is het risico gestuurd toezicht ter hand genomen. Aan de hand van risicoprofielen, o.a. gebaseerd op doelgroepen, hebben de gemeenten samen met de GGD Wmo-aanbieders ingedeeld in risicocategorieën. Op basis daarvan is een keuze en een tijdspad gemaakt voor het uitvoeren van risico gestuurd toezicht.

In de loop van 2016 hebben steeds meer gemeenten in Zuid-Limburg de Westelijke Mijnstreek gevolgd en het toezicht bij de GGD ZL belegd. Momenteel gaat het om elf van de achttien gemeenten. De gemeenten en de GGD hebben twee klankbordgroepen rondom het toezicht geformeerd: een groep bestaat uit vertegenwoordigers van Wmo-aanbieders, de andere groep bestaat uit vertegenwoordigers van de Wmo-raden.

2017 en verder:

Vanaf 2017 wordt het toezicht op de Wmo een GGD basistaak voor alle achttien gemeenten in Zuid-Limburg. Dit biedt de volgende voordelen:

- Wmo-aanbieders zijn erbij gebaat dat zij slechts met één toezichthoudende instantie te maken hebben, i.p.v. het andere uiterste; maximaal zoveel toezichthouders als er gemeenten zijn in hun werkgebied.
- De gemeenten zijn er eveneens bij gebaat: de kosten van het toezicht kunnen gedeeld worden.
- Omdat Wmo-aanbieders vaak regionaal opereren heeft het risico gestuurd toezicht maximale reikwijdte. Alle gemeenten hebben er voordeel bij wanneer een aanbieder i.h.k.v. het toezicht wordt bezocht.
- De GGD kan bij deze schaalgrootte voldoende expertise opbouwen en in stand houden.

5.5 Naleving, handhaving, fraudepreventie en –bestrijding

Sinds de decentralisaties in het sociaal domein geven gemeenten veel meer gemeenschapsgeld uit dan voorheen. Het belang van rechtmatigheid is daarmee navenant toegenomen. In de transitiefase lag de nadruk op het organiseren van de nieuwe taken. Nu de uitvoering op stoom is, komen, landelijk gezien, de thema's naleving, handhaving en fraudepreventie in de Wmo nadrukkelijk onder de aandacht. De VNG heeft een kenniscentrum fraudebestrijding opgericht; er is een expertteam ingesteld; er zijn pilotprojecten ter voorkoming en bestrijding van fraude gestart; er

zijn instrumenten ontwikkeld zoals een stappenplan afhandeling fraudemelding, een matrix gegevensuitwisseling bij uitvoering, fraudepreventie en fraudebestrijding, een protocol huisbezoeken bij vermoedens van fraude.

Ook de gemeenten willen meer aandacht besteden aan naleving, handhaving, fraudepreventie en –bestrijding in de Wmo. Daarbij legt de gemeente de nadruk op vertrouwen in de cliënt en de zorgaanbieder maar is tevens alert op misbruik en zorgt voor controle en fraudebestrijding. Daarbij gaan wij ervan uit dat de cliënt doorgaans een kwetsbare inwoner is, die vooral gebaat is bij goede voorlichting over de regels die van toepassing zijn. Duidelijkheid vooraf helpt bij het voorkómen van fouten en oneigenlijk gebruik. De gemeente zet vooral in op preventie en voorlichting (vooraf) van bijvoorbeeld de budgethouder, maar stimuleert tevens de Wmo-consulent om alert te zijn op fraude en zijn rol op te pakken bij een gevoel dat er iets niet pluis is.

In de komende beleidsperiode ondernemen de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek gepaste actie zodat de medewerkers hun alertheid op fraude in de Wmo vergroten. Er wordt een plan ontwikkeld om fraudepreventie en –bestrijding in te bedden binnen de uitvoering van de Wmo. Bij de handhaving worden ook de sociale recherche, de kwaliteitsmedewerkers, de contractmanagers en de leveranciersmanager betrokken. De organisatie bevordert een klimaat waarbij Wmo-consulenten met hun niet-pluis gevoel binnen de organisatie terecht kunnen, en waarbij zij ondersteund worden door o.a. cursussen, een stappenplan en de inzet van de sociale recherche.